

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Argümantasyon Temelli Sosyal Bilgiler Öğretimine İlişkin İnanç ve Deneyimleri*

Beliefs and Experiences of Social Studies Teachers Regarding Argumentation-Based Social Studies Teaching

Banu Çulha Özbaş¹, Ayşe Kılıç²

¹Sorumlu Yazar, Prof. Dr., Dokuz Eylül Üniversitesi, banu.culha@deu.edu.tr, (<https://orcid.org/0000-0003-4691-875X>)

²Bilim Uzmanı, Millî Eğitim Bakanlığı, aysse.klc@hotmail.com, (<https://orcid.org/0000-0003-4293-818X>)

Geliş Tarihi: 10.12.2022

Kabul Tarihi: 04.01.2023

ÖZ

Bu çalışmanın amacı sosyal bilgiler öğretmenlerinin argümantasyon temelli sosyal bilgiler öğretimine ilişkin inanç ve deneyimlerinin ne olduğunu incelemektir. Çalışma 2021-2022 eğitim öğretim yılı bahar döneminde Güneydoğu Anadolu Bölgesi içerisinde bulunan bir ilde Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı olarak görev yapan öğretmenler ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu 8 kadın ve 13 erkek öğretmen olmak üzere toplamda 21 sosyal bilgiler öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmada; nitel araştırma desenlerinden olgu bilim kullanılarak araştırma sorusuna cevap aranmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış ve sesli düşünmeli görüşmeden yararlanılmıştır. Araştırmada öğretmenlerin kendi sosyal bilgiler öğrenme deneyimleri, sosyal bilimlerin doğası ile argümantasyon arasında nasıl bir ilişki kurdukları ve argümantasyon temelli sosyal bilgiler öğretimine yönelik görüşleriyle, görüşlerini etkileyen faktörlerin neler olduğuna odaklanılmıştır. Araştırmanın bulgularına dayalı olarak durumlar arasındaki benzerlik ve farklılıklardan yola çıkılarak, soru-cevapla dersi zenginleştirmek için argümantasyon, küçük sosyal bilimciler gibi düşünmeyi öğretmek için argümantasyon, çocukların kendi sorularını sormalarını desteklemek için argümantasyon, etkin vatandaşlık becerilerin geliştirmek için argümantasyon ve sosyal becerileri geliştirmek için argümantasyon olmak üzere 5 tiplene oluşturulmuştur. Araştırma sonucunda, öğretmenlerin argümantasyon temelli sosyal bilgiler öğretimine ilişkin inanç ve görüşlerinin kendi öğrenme deneyimlerinden, okulun ve sınıfın fiziksel koşullarından, idare ve veli tutumundan, öğrenci seviyesinden, ilgi duydukları alan ve konulardan, uyguladıkları öğretim yöntemlerinin etkililiğine dair düşünce ve deneyimlerinden etkilendiği görülmüştür. Bu sonuçlar ışığında çeşitli öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Sosyal bilgiler öğretmenleri, argümantasyon temelli öğretim, öğretimsel inançlar, deneyim, pedagojik alan bilgisi.

ABSTRACT

The aim of this study is to examine the beliefs and experiences of social studies teachers about argumentation-based social studies teaching. The study was conducted in the spring semester of the 2021-2022 academic year with teachers working under the Ministry of National Education in a developed province located in the Southeastern Anatolia region. The study group of the research consists of 21 social studies teachers in total, including 8 female and 13 male teachers. In the research, the answer to the research

* Bu çalışma, ikinci yazarın birinci yazarın danışmanlığında yürüttüğü yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

question was sought by using qualitative case science design. Semi-structured and voice-guided interview were used as a data collection tool in the research. In the research, teachers' own social studies learning experiences, how they establish a relationship between the nature of social sciences and argumentation, and their views on argumentation-based social studies teaching, decisively focused on what factors affect their views. Based on the findings of the research and considering the similarities and differences between the situations, 5 different types were created as follows: argumentation to enrich the lesson with question and answer, argumentation to teach how to think like little social scientists, argumentation to support children to ask their own questions, argumentation for the development of effective citizenship skills and argumentation to improve social skills. As a result of the research, it was seen that teachers' beliefs and views on argumentation-based social studies teaching were affected by their own learning experiences, by their beliefs and opinions on the teaching of social studies, by the physical conditions of the classroom and the school administration and the parent stance, by the level of the student, and by the subjects in areas of interest, thoughts and experiences applied from the effectiveness of the teaching methods. Consequently, various recommendations have been presented within the framework of these results.

Keywords: Social studies teachers, discussion-based teaching, teaching beliefs, experience, pedagogical content knowledge.

GİRİŞ

Argümantasyon çeşitli kurallar çerçevesinde uygulanan bir tartışma yöntemidir. Aynı zamanda argümantasyon bireylerin öğrenme sürecinin bir ifadesi olan soru sorma etkinliği içinde birbirleriyle tartıştıkları ve elde ettiklerini tartışma temelinde açıkladıkları, birbirleriyle bilgi alışverişi yapıp değerlendirdikleri bir süreçtir (Chin & Osborne, 2010). Argümantasyon temelli öğretimin uygulanma sürecinde ilk olarak bir problem belirlenir. Ardından bireylerden problemle ilgili fikirlerini açıklamalarını istenerek küçük grup tartışması yapılır. Daha sonra bireylerin problemle ilgili argüman üretmeleri desteklenir. Bu bağlamda genişletilmiş grup tartışmasına hazırlık yapılır. Büyük grup tartışması sürecinde karşılıklı fikirler, destekleyiciler ve çürütücüler sunularak bir tartışma süreci oluşturulur. Bu şekilde argümantasyon süreci tamamlanır (Koray, 2006). Süreç sonunda birey, problemle başa çıkabilme ve problem çözme becerisi elde eder (Besnard & Hunter, 2008). Eğitimciler tartışmayı etkili bir eğitim uygulaması olarak görmektedirler. Bireylerin vatandaşlık becerilerini deneyimlemesi, sosyal etkileşim sağlaması gibi nedenlerden dolayı tartışma sosyal bilgiler eğitimi açısından önemlidir (Engle & Ochoa, 1988).

Tartışma sosyal bilgilerde programının hedeflediği pek çok becerinin, özellikle de etkin vatandaş yetiştirme konusunda etkili olsa da sınıf içi uygulamalarda tartışmadan pek yararlanılmamaktadır (Kaya, 2021). Öğretmenlerin sınıflarında tartışmayı az kullanmalarının pek çok sebebi olabilir. Bu sebeplerin çoğunun altında öğretmenlerin öğretimsel inançları yatmaktadır. Öğretimsel inançlar öğretmenin öğretme-öğrenme süreci hakkındaki düşünceleridir. Öğretmenin öğretim sürecinde sahip olduğu tüm bilgi ve düşünceler sürecin gidişatını etkileyen önemli etkenlerdir. Öğretmenin bu düşüncelerinin sınıf iklimi başta olmak üzere uyguladığı yöntem ve tekniklere kadar pek çok durumu etkilediği düşünülmekte ve tartışılmaktadır (Khader, 2012). Öğretmen inançları üç temel kaynaktan ortaya çıkmaktadır. Bunlardan birincisi öğretmenlerin alan bilgisi, ikincisi kendi öğrencilik deneyimleri ve üçüncüsü de öğretmenlerin kişisel deneyimleridir (Richardson, 1996). Öğretmenlerin öğrettikleri konunun içeriğine dair düşüncelerinin ve içinde buldukları okul kültürünün de öğretmenlerin öğretimsel inançlarını etkilemektedir. Nihayetinde tüm bu faktörler öğretmenin sınıf içerisindeki davranışlarına da yansımaktadır (Bauch, 1984).

Bu araştırmada sosyal bilgiler öğretmenlerinin argümantasyon hakkında öğretimsel inançları ve inançlarını etkileyen faktörler üzerinde durulmuştur. Ülkemizde inançları konu alan çalışmalara bakıldığında, çalışmaların genellikle sınıf yönetimiyle ve epistemolojik inançlarla ilgili olduğu görülmüştür (Kaya, 2022). Yordamlı (2020), sosyal bilgiler dersi öğretmen

adaylarının epistemolojik inançlarını ve bilgi okuryazarlık düzeylerini cinsiyet ve sınıf değişkenleri açısından incelediği çalışmada öğretmen adaylarının epistemolojik inanç ve bilgi okuryazarlığı becerilerinin yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Baydar (2015), işbirlikli öğrenme yöntemleri içerisinde yer alan öğrenci takımları başarı bölümleri ve jigsaw yönteminin sosyal bilgiler öğretmen adaylarının epistemolojik inançları ve akademik başarılarına etkisini incelediği çalışmada özellikle jigsaw yönteminin öğretmen adaylarının epistemolojik inançlarını oldukça etkilediği sonucuna ulaşmıştır. Ekiçi (2014) ise, sosyal bilgiler öğretmenlerinin epistemolojik inançları ile öğretim stilleri arasındaki ilişkiyi öğrenim seviyesi, yaş, cinsiyet, mesleki kıdem, görev yapılan okul, görev bölgesinin sosyo-ekonomik özellikleri gibi çeşitli değişkenler açısından inceleyip değerlendirmiştir. Çalışma sonunda araştırmaya katılan öğretmenlerin, öğrenmenin gerçekleşebilmesi için belli bir çabanın olması gerektiğine inandıkları sonucuna ulaşmıştır. Kösem (2012), sosyal bilgiler öğretmenlerinin sosyal bilgiler programı ve epistemolojik inançları arasındaki ilişkiyi incelediği çalışmada, mesleki kıdem, cinsiyet, hizmet içi eğitim ve branş değişkenlerini ele almıştır. Araştırma sonucunda, öğretmenlerin epistemolojik inançlarının araştırmaya katılan öğretmenlerin cinsiyetine göre farklılaştığı, branş ve hizmetiçi eğitim değişkenlerinde anlamlı bir farkın bulunmadığı, mesleki kıdem değişkeninde ise öğrenmenin yeteneğe ve çabaya bağlı olduğuna dair inançlarına ilişkin alt boyutlarda anlamlı bir farkın olduğu ifade edilmiştir. İcen (2012), çalışmada sosyal bilgiler öğretmenlerinin sınıf içinde kullandıkları öğretim stratejileri ile epistemolojik inançları arasındaki ilişkiyi, mesleki kıdem, cinsiyet, mezun olunan kurum gibi çeşitli değişkenler açısından incelemiştir. Çalışma sonunda, sosyal bilgiler öğretmenlerinin epistemolojik inançlarının sofistike yönünün daha ağır basmakla birlikte hem geleneksel hem de sofistike özelliğe sahip oldukları sonucuna ulaşmıştır. Öğretmenlerin farklı alanlarda pedagojik alan bilgilerini ve öğretimsel inançlarını konu alan çalışmalar olsa da sosyal bilgiler öğretmenleri söz konusu olduğunda bu alanda daha çok araştırma yapmanın gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle araştırmada sosyal bilgiler öğretmenlerinin argümantasyon temelli sosyal bilgiler öğretimine yönelik inanç ve deneyimleri üzerinde durulmuştur.

YÖNTEM

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin argümantasyon temelli öğretime ilişkin inanç ve deneyimlerine yönelik öğretmen görüşlerini ortaya koymak için yapılan bu araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden yararlanılmıştır. Nitel veri toplama yöntemlerinden görüşme, gözlem ve doküman analizi gibi yöntemlerinin kullanıldığı ve araştırılan olayların, durumların doğal bir şekilde gerçekçi ve aynı zamanda bütüncül bir şekilde izlendiği araştırmaya nitel araştırma denir (Yıldırım ve Şimşek, 2021). Bu bağlamda nitel araştırma araştırılan herhangi bir olay ya da durumun detaylı bir şekilde incelenmesini sağlar. Araştırmacı durumu ya da olayı nitel araştırma sayesinde gözlemeleme fırsatı yakalar. Nitel araştırma olay ya da durumlara bütüncül bir bakış açısıyla yaklaşır (Balci, 2021). Araştırmamızda da araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmenlerinin argümantasyon temelli sosyal bilgiler öğretimine ilişkin inanç ve deneyimlerinin neler olabileceği sorusuna dair cevapları etkili bir şekilde ele alabilmek ve derinlemesine inceleyebilmek adına nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır.

2.1. Araştırmanın Modeli / Deseni

Bu araştırmanın problemine nitel araştırma desenlerinden olgu bilimi deseni kullanılarak cevap aranmıştır. Olgu bilimi sayesinde olgulara daha ayrıntılı bir şekilde odaklanılmıştır (Yıldırım & Şimşek, 2021). Nitel araştırma yöntemi ve olgu bilimi deseni kullanılan araştırmalarda durum ya da olaylara karşın bireylerin bakış açılarının ortaya çıkması sağlanır.

Bu çalışmada çoklu durum çalışmasına yer verilmiştir. Böylece farklı mesleki deneyime, sosyal bilgiler öğretimine ilişkin farklı inançlara, deneyimlere sahip öğretmenlerin argümantasyon temelli sosyal bilgiler öğretimine ilişkin inanç ve deneyimleri derinlemesine

incelenmiştir. Her bir öğretmene ait veriler öncelikle kendi içinde değerlendirilmiş, sonrasında diğer öğretmenlerle benzerlikler ve farklılıklar üzerinde durulmuş ve analitik çözümlere yapılmaya çalışılmıştır.

2.2. Örneklem / Çalışma Grubu / Katılımcılar

Araştırmanın çalışma grubunu Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde yer alan bir ilde Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı devlet okullarında görev yapan 8 kadın ve 13 erkek öğretmen olmak üzere 21 sosyal bilgiler öğretmeni oluşturmaktadır. Öğretmenlerin yaş aralığı 23-28'dir. Bununla birlikte 1-5 yıl arasında görev yapan öğretmen sayısı 17'dir. 6 yıl ve üzerinde görev yapan öğretmen sayısı ise 4 öğretmen ile azınlığı oluşturmaktadır. Çoğunlukla mesleğe yeni başlayan öğretmenlerle görüşme yapılmıştır. Bu öğretmenlerin ekseriyeti ortaokulda okurken sosyal bilgiler adı altında sosyal bilgiler dersini almışlardır.

2.3. Veri Toplama Süreci ve Araçları

Bu araştırmada verilerin toplanması için başlangıçta etik kurul izni alınmıştır. Araştırmada temel olarak yarı yapılandırılmış görüşmelerle veri toplanmıştır. Görüşme sayesinde insanların olay, olgu, durumlar karşısında ne düşündükleri, fikirleri, bakış açıları anlaşılmasına çalışılmıştır (Yıldırım & Şimşek, 2021)

Bu doğrultuda uygun örnekler ve görüşme formu hazırlama kuralları doğrultusunda üç aşamalı yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmıştır. Görüşme formunun hazırlanma aşamasında görüşme sürecine uygun olacak şekilde öğretmenlerin kendini daha rahat ifade edebilecekleri ve anlayabilecekleri açıklıkta sorular hazırlanmıştır. Görüşme soruları öğretmenlerin araştırılan konuyla ilgili soruları süreç bazında değerlendirebilmeleri adına aşamalı şekilde hazırlanmıştır. Başlangıçta sosyal bilgiler öğretmenlerinin kendi sosyal bilgiler öğrenme deneyimlerini ve öğrenme süreçlerini içeren sorular hazırlanmıştır. Burada amaçlanan öğretmenlerin kendileri ortaokulda öğrenciyken sosyal bilgiler dersinin onların gözünden nasıl değerlendirildiğini betimlemektir. Daha sonra öğretmenlere argümantasyon temelli sosyal bilgiler öğretime yönelik sorular yöneltilmiştir. En son olarak da daha önceden hazırlanan ders planlarını öğretmenlerin incelemesi istenerek, inceleme sırasında beliren görüş ve inançlarına ilişkin sorular yöneltilmiştir.

Asıl görüşme sürecine başlamadan önce görüşme sorularının amaca uygun olup olmadığını anlayabilmek için uzman görüşü alınmıştır. Uzman görüşleri ile şekillenen soruların anlaşılabilirliğini test etmek için örneklem grupta yer almayan iki sosyal bilgiler öğretmeni ile pilot çalışma yapılarak denenmiştir. Yapılan görüşmede argümantasyon temelli öğretimi bilmeyen öğretmenlerin üçüncü aşamada yer alan soruları cevaplandırmada zorlandıkları görülmüş ve argümantasyon temelli sosyal bilgiler öğretime uygun olarak 2 ders planı hazırlanmıştır. Hazırlanan ders planları uzmanların görüşüne sunulmuş ve öneriler doğrultusunda çeşitli düzeltmeler yapılmıştır. Bu doğrultuda açıklama aşamasında özellikle keşfetme aşamasında gerçekleştirilen etkinliklerden öğrenilmemiş veya yanlış öğrenilmiş kavramların açıklanmasına dikkat edilerek uygulanması sağlanmıştır. Özellikle derinleştirme aşamasında öğrencinin keşfetme ve açıklama aşamasında elde ettiği bilgileri uygulama fırsatı yaratacak şekilde etkinlikler hazırlanmasına dikkat edilmiştir. Görüşme sürecinde yöntemine uygunluğu uzmanlar tarafından onaylanan iki adet günlük ders planının öğretmenler tarafından incelenmesi sağlanarak öğretmenlerin argümantasyon temelli sosyal bilgiler öğretime yönelik inançları tespit edilmeye çalışılmıştır.

Öğretmenler argümantasyon temelli öğretime uygun olarak hazırlanan ders planlarını okuyup incelerken onlardan sesli olarak düşünmeleri istenmiş, bu sayede ilk kez böyle bir etkinlikle karşılaşmış olsalar bile o an akıllarından neler geçtiği, tepkilerinin neler olduğu anlaşılmasına çalışılmıştır. Örneğin, öğretmenlerin planları incelerken çoğunlukla başlarını sallayarak onayladıkları görülmüştür. Bir öğretmen ise planları incelerken zaman yönetimi

konusunda sıkıntı yaşanabileceğini ifade etmiştir. Böylece öğretmenlerin ders planını incelerken neler düşündükleri ve nasıl bir süreç yaşadıkları anlaşılmalı çalışılmıştır. Bu süreçte ayrıca öğretmenlerin bu tarz bir planın uygulanabilir olup olmadığına yönelik görüşlerini nelerin etkilediği de ortaya çıkarılmaya gayret edilmiştir.

2. 4. Verilerin Analizi

Araştırmada sosyal bilgiler öğretmenleriyle yapılan görüşmeden sonra elde edilen veriler bilgisayar ortamında üzerinde düzenleme yapılmadan aktarılmıştır. Verilerin analizi aşamasında hem betimsel analiz hem de içerik analizi kullanılmıştır. Betimsel analiz, araştırmada ulaşılan veriler doğrultusunda bireylerin ulaşılan bulgulara ilişkin düşüncelerini ortaya koymak adına direkt olarak alıntılarının yer aldığı analizdir (Yıldırım & Şimşek, 2021). Bu araştırmada da öğretmenlerin ifadelerinde değişiklik yapılmadan söyledikleri birebir paylaşılmış, öğretmenlerin gerçek isimleri yerine farklı isimler kullanılmıştır. Bunun yanında öğretmenlerin ifadelerindeki benzerlikleri ve farklılıkları ortaya koymak için de içerik analizi yapılarak öğretmenlerin ifadeleri kodlar ve temalar çerçevesinde sayısallaştırılmıştır (Yıldırım & Şimşek, 2021).

2.5. Araştırmanın Geçerliliği ve Güvenirliği

Güvenirlik art arda yapılan denemelerden aynı sonucun elde edilmesidir. Geçerlik ise güvenilirliği destekleyen teknik bir özellik ve ölçme aracının amaca hizmet etmesidir (Atılğan, 2016). Nitel araştırma yöntemine göre tasarlanan bu araştırmada görüşme sürecinde araştırmaya katılan öğretmenlerden izin alınarak görüşme ses kaydına alınmıştır. Görüşme sürecinde gerekli notlar alınmış ve görüşme sonrasında elde edilen ses kayıtları yazıya dökülerek bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Öğretmenlerden görüşmeler sırasında iletişim için e-posta adresleri alınmış, araştırma sonunda elde edilen veriler katılımcı onayına sunulmuştur. İnanırcılık, araştırılan konuyla ilgili oluşturulan bulguların bireylerin görüşlerine dair gerçeği ne derecede yansıttığını ifade eder (Eryılmaz, 2015). Görüşmede, analiz edilen veriler katılımcılara gönderilerek verileri kontrol etmeleri sağlanır ve katılımcı teyidi alınır (Shenton, 2004). Katılımcı onayını almaktaki amaç, araştırmaya katılan kişilerin düşünceleri ve aktarılan bilgiler arasında tutarlılığı sağlamaktır. Araştırmada öğretmenlerin görüşleri aynen aktarılmış olup öğretmen görüşleri dışında hiçbir ekleme veya düzeltme yapılmamıştır. Bilgisayar ortamına aktarılan görüşmeler analiz edilmiş ve görüşmelerde yer alan benzerlik ve farklılıklar doğrultusunda çeşitli kategoriler oluşturulmuştur. Güvenilirliği sağlamak adına 1,5 ay sonra veriler yeniden analiz edilmiş ve oluşturulan kategoriler yeniden kontrol edilmiştir. Araştırmacının iki kodlama arasındaki uzlaşma görüş birliği /görüş ayrılığı (Türmüklü, 2001) formülünden yararlanılarak hesaplanmış ve sonuç %95 bulunmuştur.

BULGULAR

Sosyal bilgiler öğretmenleriyle yapılan görüşmede öncelikli olarak geçmişte (kendileri ortaokulda öğrenciyken) nasıl bir sosyal bilgiler dersi hatırladıkları ve derslerinin nasıl geçtiği sorulmuş, öğretmenlerin verdikleri cevaplar kodlar haline getirilmiş ve Tablo 1 oluşturulmuştur.

Tablo 1

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Geçmişte Nasıl Bir Sosyal Bilgiler Dersi Hatırladıkları ve Derslerinin Nasıl Geçtiğine İlişkin Tablo

Cevaplar Doğrultusunda Oluşturulan Kodlar	İfade Sıklığı (f)
Klasik eğitim anlayışı	19
Sosyal bilgiler sınıfı	3

Tablo 1'e göre genel olarak öğretmenlerin klasik eğitim anlayışı doğrultusunda eğitim gördükleri, daimici ve esasici bir anlayışın egemen olduğu, kendi öğretmenlerinin neredeyse hepsinin düz anlatım ve soru cevap yöntemini kullandıkları öğretmenler tarafından ifade edilmiştir. Öğretmenlerin klasik eğitim anlayışı şeklinde bahsettikleri yöntem-teknik ve etkinlikler genel olarak düz anlatım, soru-cevap, görsel materyal kullanımı, anekdotlarla sosyal bilgiler öğretimi, ezbere dayalı eğitim anlayışı, aktif tahta kullanımı şeklinde kodlanmıştır. Bunun dışında derslerin nasıl geçtiğini hatırlamayan öğretmenlerle karşılaşılmış ve öğretmenlerin görüşleri doğrultusunda da klasik eğitim anlayışıyla işlenen derslerde hem bilgilerin hem de öğretmenlerin akılda kalıcılığı etkilediği sonucuna ulaşılmıştır.

Burak öğretmenin bu konudaki ifadeleri:

Öğretmenlerimiz genellikle soru cevap ve düz anlatım yöntemlerini kullanıyordu. Soru cevabı da çok az kullandığı için genellikle hep öğretmen konuştuğu için sınıfın katılımı da çok yoktu açıkçası.

Ömer öğretmenin bu konudaki ifadeleri:

Şanslı değildik, klasik anlatım yöntemi kullanıyordu. Değişik materyaller de kullanmıyorduk, sadece tahta ve öğretmen yani farklı etkinlikler yapmıyorduk.

Öğretmenlerin çoğu klasik eğitim anlayışıyla eğitim aldıklarını ve sosyal bilgiler dersi denildiğinde genellikle tarih dersi ağırlıklı bir sosyal bilgiler dersi hatırladıklarını ifade etmişlerdir. Örneğin Firuze öğretmen:

Ben tarih ağırlıklı bir sosyal ders hatırlıyorum. Vatandaşlık ve coğrafya dersleri dışında sadece tarih ağırlıklı ders hatırlıyorum.

Görüşme yapılan sosyal bilgiler öğretmenlerinden Beren öğretmen klasik yöntemler içerisinde bazı öğretmenlerin anekdotlar ile sosyal bilgiler öğretimi yöntemini kullandıklarını ve bu yöntemin oldukça kalıcı olduğunu ifade etmiş, kendisinin de öğretim sürecinde bu yöntemi uyguladığını belirtmiştir. Bu bağlamda öğretmenler genel olarak klasik eğitim anlayışıyla ders görseler de kendi öğretmenlik süreçlerinde öğrenci merkezli, dikkat çeken yöntemlerin kullanılması gerektiğini düşünerek bu bağlamda hareket ettiklerini söylemişler ancak dersine girilen sınıfın başarı düzeyi ve sınıf mevcudu gibi faktörlerin de etkili olduğunu belirtmişlerdir.

Okuldaki hocamı hatırlamıyorum ama dershaneye gittiğimde 8. sınıf öğretmenimi hatırlıyorum. Hikâyeleştirerek anlatıyordu dersi aynı zamanda alıntılar yapıyordu. Örnek veriyorum Kurtuluş Savaşı'nı anlatırken hikâyeleştirerek anlatıyordu, yazılmış kitaplardan örnekler veriyordu alıntılar yapıyordu.

Sosyal bilgiler öğretmenlerine ortaokul yıllarında aldıkları sosyal bilgiler dersleri sırasında etkilendikleri bir ders olup olmadığı sorulmuş ve verilen cevaplar Tablo 2'de kodlanmıştır.

Tablo 2

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Geçmişte Etkilendikleri Derslerin Durumuna İlişkin Tablo

Cevaplar Doğrultusunda Oluşturulan Kodlar	İfade Sıklığı (f)
Öğretmen etkeni	9
İnkılap tarihi	5
İlgi duyulan konuyu hatırlama ve sevme	2
Anekdot kullanımı	2
Oyunlarla sosyal bilgiler	2
Materyal hazırlama	1

Cevaplara bakıldığında çoğu öğretmenin (10 öğretmen) dersleri hatırlamadıkları görülmüş ve bunun sebebinin öğretmenlerin klasik eğitim anlayışıyla ders anlatması olarak ifade edilmiştir. Örneğin Kerem öğretmen:

O öğretmenimizin özellikle tarih dersinde not tutturarak ders anlatması benim dersi daha çok bilgi edinmemi sağladı. Bunun dışında efektif olarak aklımda kalan bir ders olmadı açıkçası ben söylediğim gibi çok farklı yöntemler uygulanmadığı için genellikle klasik yöntemler uygulandığı için akılda kalıcı bir ders olmadı.

Bununla birlikte az da olsa bazı sosyal bilgiler öğretmenleri oyunlarla sosyal bilgiler öğretimi, anekdotlarla sosyal bilgiler öğretimi ve öğrenci merkezli materyal hazırlama yöntemlerinin kalıcılığa etkisi olduğunu ifade etmiş ve dersleri daha iyi hatırladıklarını belirtmişlerdir. Bu duruma Gülce öğretmenin ifadesi örnek olarak gösterilebilir.

Şimdi biraz düşününce haritalarla olan dersimi hatırlıyorum ama lisedeki coğrafya öğretmeni yapmıştı onu da yani sosyal bilgilerin içerisinde olduğu için söylüyorum. Haritalarda bize bir yer söylüyordu. Buluyorduk ve ilk bulan kişi tebrik ediliyordu. Bir de o öğretmenimiz oyun hamurları ile dağları yaptırmıştı bize bir tek ona hatırladım şimdi.

Öğretmenlere görüşme sırasında eğitim hayatları boyunca genel olarak öğretmenlerinin hangi yöntem ve teknikleri uyguladıkları sorulmuş ve Tablo 3 oluşturulmuştur.

Tablo 3

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Kendi Eğitim Hayatları Boyunca Öğretmenlerinin Uyguladıkları Yöntem ve Tekniklere İlişkin Tablo

Cevaplar Doğrultusunda Oluşturulan Kodlar	İfade Sıklığı (f)
Düz anlatım	18
Soru-cevap	8
Okuma yazma etkinlikleri	4
Görsel materyal kullanımı	4
Anekdot kullanımı	2
Gezi	1

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin hepsi kendi öğretmenlerinin düz anlatım ve soru cevap yöntemlerini kullandıklarını ifade etmişler ve bilgilerin kalıcı olmamasının nedeninin klasik yöntemler uygulanması konusunda görüş birliğine varmışlardır.

Örneğin Murat öğretmen düz anlatım yönteminin uygulandığını, katılımın iyi olmadığını belirtmiş ve bu yöntemlerin kalıcılığı sağlamadığını düşündüğü için kendisinin öğrenci merkezli çağdaş yöntemleri uygulamayı tercih ettiğini ifade etmiştir. Bu bağlamda öğretmenler öğrenci katılımının önemini kendi deneyimlerinden yola çıkarak fark etmiş ve uygulama konusunda bu doğrultuda hareket etmişlerdir.

Düz anlatım ve not tutturma yöntemleri. Sınıfın katılımı ortalama düzeydeydi. Bizlerde olduğu gibi çoğunluk hevesle katılmıyordu ama.

Beren öğretmen ise gezi yönteminin kullanıldığını, müzeye gittiklerini ifade etmiş ve onun için dersin kalıcı olduğunu ifade etmiştir:

Bizim zamanımızda akıllı tahta yoktu. Öğretmenler genel olarak klasik bir şekilde soru-cevap ve düz anlatım tekniklerini kullanıyorlardı. Aklımda kalan bir ders oldu ortaokuldayken geziye götürmüştü hocamız. Müzeye gitmiştik onu hatırlıyorum ama genel olarak düz anlatım tekniği kullandılar.

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin sosyal bilgiler öğretmenliğini seçme sebepleri sorulduğunda ise öğretmenlerin cevapları incelenerek Tablo 4 oluşturulmuştur.

Tablo 4

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler Öğretmeni Olmaya Karar Vermelerinde Etkili Olan Faktörlere İlişkin Tablo

Cevaplar Doğrultusunda Oluşturulan Kodlar	İfade Sıklığı (f)
Tarih ilgisi	15
Coğrafya ilgisi	9
Sınav puanı	6
Atama durumu	4
Çocuk ve meslek sevgisi	3
Öğretmen etkeni	2
Çok yönlülük	2
Aile etkeni	1
Sözel zekâ	1

Öğretmenlerin çoğunun tarihe ilgileri olduğu için sosyal bilgileri tercih ettiklerini, tarih bölümüne oranla sosyal bilgiler okurlarsa atanma ihtimallerinin daha fazla olacağını düşündükleri için sosyal bilgileri seçtikleri sonucuna ulaşılmıştır. Örneğin Kenan öğretmen bu konuda görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir:

Tarihi çok seviyorum ama tarih öğretmeni puanı yüksekti. Hem tarihi sevdiğim için hem de daha çok sözel zekâya sahip olduğum için sosyal bilgileri seçtim.

Sinan öğretmen de genel olarak tarih ve coğrafyaya ilgisi olduğu için sosyal bilgileri seçtiğini ancak meslek seçiminde öğrencilik döneminde öğretmenin sözel bir bölümü seçmesinde etkisi olduğunu ifade etmiştir. Bu ifade öğretmenlerin ve ailenin bireylerin yaşamında ne kadar etkili olduğunu gösteren bir örnek olmuştur.

Sinan öğretmen:

Bu soru ucu açık bir soru aslında. Matematik öğretmenim aslında beni matematikten soğuttu. Hoca beni matematikten soğutulunca ben de sözel derslere yöneldim daha çok tarih ve coğrafya derslerine ilgilim oluştu. Abim benim sınıf öğretmeniydi öğretmenliği seçmemde abimin etkisi oldu.

Öğretmenlerle yapılan görüşme sürecinde onların sosyal bilgiler öğretiminin amacının ne olduğu, neden sosyal bilgiler öğrettiğimizle ilgili düşüncelerini öğrenmek amacıyla çeşitli sorular sorulmuş ve Tablo 5 oluşturulmuştur.

Tablo 5

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler Öğretiminin Gerekliliğine İlişkin Görüşlerini İçeren Tablo

Cevaplar Doğrultusunda Oluşturulan Kodlar	İfade Sıklığı (f)
Etkin vatandaşlık	10
Toplum içinde var olma	7
Hayatın bilgisi	7
Çevre bilinci	6
Tarih bilinci	3
Değer öğretimi	3
Geçmiş-bugün-gelecek ilişkisi	3

Bu konuda öğretmenler sosyal bilgiler sayesinde öğrencilere bir tarih bilinci aşılandığını ve bugünün yaşanması için geçmişi bilip ders çıkarmamızın önemli olduğunu vurgulayarak özellikle tarih dersinin öneminden bahsetmişlerdir. Bunun dışında bireylerin toplumda var olmasını sağlayacak becerilerin sosyal bilgiler sayesinde kazanıldığı, etkin vatandaşların yetişmesini sağlamak adına sosyal bilgilerin oldukça önemli olduğunu ifade etmişlerdir.

Sosyal bilgiler öğretmenlerine sosyal bilgiler dersinin en önemli konusunun ne olduğu sorulduğunda sosyal bilgiler öğretmenleri genellikle sosyal bilgiler dersinin bir bütün olduğunu ve tüm konuların önemli olduğunu ifade etmişlerdir. Ayrıca tek bir konu bazında değil de genel olarak öğrenme alanı şeklinde cevaplar verilmiştir. Verilen cevaplar doğrultusunda Tablo 6 oluşturulmuştur.

Tablo 6

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Müfredat İçerisinde En Önemli Gördükleri Konulara İlişkin Tablo

Cevaplar Doğrultusunda Oluşturulan Kodlar	İfade Sıklığı (f)
Kültür ve miras alanı	8
İletişim konusu	6
İnkılap tarihi	4
Etkin vatandaşlık	3
Coğrafya konuları	2
Haklar konusu	2
Birey ve toplum öğrenme alanı	2
Roller konusu	2
Milli mücadele dönemi	1
Osmanlı tarihi	1
İlk Türk devletleri	1

Sosyal bilgilerin bir bütün olduğunu düşünen Beren öğretmen bu konuda görüşlerini aşağıdaki şekilde ifade etmiştir:

Sosyal bilgiler pek çok bilimi içerisinde alıyor, bu nedenle spesifik olarak şu konu çok önemli diyebileceğim bir konu yok çünkü birbirine bağlı bir şekilde ilerliyor. Bu nedenle özel bir konu olduğunu düşünmüyorum. Tüm derslerin aynı derecede önemli olduğunu düşünüyorum. Örneğin tarih dersinde çocukları ilkçağlardan alıp inkılap tarihine kadar götürüyoruz yani bir süreç olarak ilerlediği için tüm konular bence önemli.

Beren öğretmen ayrıca bir bütün olmanın dışında etkin vatandaşlık ve haklarımız konusunda da sosyal bilgilerin önemli olduğunu ifade etmiştir:

Bence daha çok vatandaşlık, haklarımız konusu önemli çünkü çoğu insan başına bir şey geldiğinde nereye başvuracağını çok bilmiyor. Tarihi her yerde öğrenirler ama haklarımız için ekstra bir çaba göstermezler.

Öğretmenlerle yapılan görüşmelerde en önemli gördükleri konulara hangi yöntem ve tekniklerin uygun olduğu sorulmuştur. Öğretmenlerin hepsi öğrenciyi merkeze alan çağdaş yöntemlerin uygulanması konusunda görüş birliğine varmıştır. Sosyal bilgiler öğretmenleri çağdaş yöntemlerin öğrenmeyi daha kalıcı hale getirdiği, öğrencilerin daha aktif olduğu, eğlenerek öğrendiklerini ifade etmiş ancak sınıf düzeyi, sınıf mevcudunun az olması gibi durumların da uygulama konusunda önemli olduğunu belirtmişlerdir. Ancak sınıf düzeyi dikkate

alındığı için temelde düz anlatım gibi klasik yöntemlerin de öğrenciler açısından etkili olacağını ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin verdikleri cevaplar Tablo 7’de yer almaktadır.

Tablo 7

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Etkili Olduğunu Düşündükleri Yöntem ve Tekniklere İlişkin Tablo

Cevaplar Doğrultusunda Oluşturulan Kodlar	İfade Sıklığı (f)
Aktif yaparak yaşayarak öğrenme	11
Rol oynama	5
Drama	5
Tartışma	4
Etkin görsel materyal kullanımı	3
Soru cevap	2
Öğretmen etkeni	2
Gezi	2
Bireysel öğrenme	1
Oyunlarla sosyal bilgiler öğretimi	1
Hikâyelerle sosyal bilgiler öğretimi	1
Örnek olay yöntemi	1

Öznur öğretmen aşağıdaki ifadesinde sosyal bilgiler dersinde özellikle rol oynama yönteminin uygulanmasının önemli olduğunu belirtmiş ve derslerinde uyguladığını ifade etmiştir. Burada öğretmenlerin çoğunun etkili olduğunu düşündükleri yöntemleri uyguladıkları görülmüştür.

Bana göre ben şöyle bir teknik kullanmıştım birey ve toplumda, rol oynama mesela. Çocuklara bir skeç yazdım ve oynamalarını istedim. Çok büyük bir şey değil tabi mesela yemek yaptıktan sonra annelerine “ellerine sağlık anne” demelerini bile sağlayabilecek bir oyun hazırlamıştım. Ben mesela ondan sonra annelerinden de olumlu dönüt aldım yani o oyundan sonra davranışlarında bir değişme yaşanmış ve çok mutlu olmuştum. Doğuda olduğumuz için bir de çocuklarda pek fazla nezaket yok aslında ve bu yöntemle bu öğrenme alanı uygulanırsa en azından çocuklara nezaket ve görgü kuralları öğretilir.

Sosyal bilgiler öğretmenlerine kendi derslerinin genel olarak yöntem ve teknikler açısından nasıl geçtiği sorulduğunda en etkili yöntem olarak ifade ettikleri yöntem ve teknikleri uyguladıkları, bununla birlikte sınıf başarı düzeyi düşük, mevcudu fazla olan sınıflarda ise klasik yöntemleri kullandıkları görülmüştür. Bu bağlamda öğretmenlerin verdikleri cevaplar doğrultusunda Tablo 8 oluşturulmuştur.

Tablo 8

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Kendi Derslerinde Uyguladıkları Yöntem ve Tekniklere İlişkin Tablo

Cevaplar Doğrultusunda Oluşturulan Kodlar	İfade Sıklığı (f)
Öğrenci merkezli yöntemler	21
Aktif akıllı tahta kullanımı	5
Rutinler	5
Planla birebir öğretim	4
Soru cevap yöntemi	3
Sınav odaklı öğretim	3
Tartışma	2
Videolarla sosyal bilgiler öğretimi	1

Oyunlarla sosyal bilgiler öğretimi	1
Kavram öğretimi	1
Yaşama yakınlık	1
Demokratik öğretim ortamı	1
Hikâyelerle sosyal bilgiler öğretimi	1

Sosyal bilgiler öğretmenleri bu konuda genellikle rutin olarak ifade ettikleri defter doldurma, yoklama vs. işlerle derse başladıklarını ve sınıf düzeyi, öğrenci ilgi ve isteğine göre kullanılan yöntemlerin değiştiğini ifade etmişlerdir. Bu bağlamda Kerem öğretmen konu hakkındaki görüşlerini aşağıdaki şekilde ifade etmiştir:

40 dakikalık bir dersimin başlangıcı tipik bir şekilde tüm öğretmenlerin yaşadığı gibi aslında. Genel olarak öğrencilerin gelmesi, defter doldurma gibi işlemleri yapıyorum başta, bunlar tabii bizim zamanımızdan çok fazla alan şeyler. Genellikle çocuklar da bu bilgi bizim ne işimize yarayacak diye düşünmüyorlar direkt sınavda çıkacak mı diye düşünmüyorlar. Ben de aslında 7. ve 8. sınıflara genel olarak sınav odaklı ders anlatıyorum. Yani çocukların isteklerine göre dersi anlatıyorum. Ancak 6. ve 5. sınıflarda genel olarak videolarla karikatürlerle dersleri anlatmaya çalışıyorum. Örneğin bir dersim sadece bir karikatürü değerlendirmekle geçebilir. Yani açıkçası 7. ve 8. sınıflarda faydacı düşünürsek eğer sınav odaklı klasik bir tarzı uygularken 5. ve 6. sınıflarda daha çağdaş daha materyal içeren dersler uyguluyorum. Bir dersim sadece tartışma ve soru cevapla geçebiliyor. Çocuklara tamamen düşünme sorgulama becerilerini kazandırmak için bu şekilde yöntemler uygulayabiliyorum. 6. sınıflarda genel olarak görselliğe dayalı, diğer sınıflarda ise günümüzün gerçeği olacak şekilde yani sınav odaklı derslerimi anlatıyorum.

Sosyal bilgiler öğretmenlerine öğrencilerin sosyal bilgiler dersi hakkında ne düşündükleri görüşme sırasında sorulmuş ve bir öğrencinin ders hakkındaki düşüncelerinin durumunun tamamen öğretmene bağlı olarak değişebileceğini ifade etmişlerdir. Bunu dışında diğer cevaplar kodlanmış ve Tablo 9 oluşturulmuştur.

Tablo 9

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Ders Hakkında Öğrencilerin Neler Düşündüklerine İlişkin Görüşlerini İçeren Tablo

Cevaplar Doğrultusunda Oluşturulan Kodlar	İfade Sıklığı (f)
Öğretmen etkeni	18
Olumlu düşünceler	15
Eğlenceli bir ders	5
Sınav odaklılık	4
Yaşama yakınlık	3
Konu bazında yoğunluk	3
Hayatilik	2
Tarih ağırlıklı bir ders	2
Öğrenci ilgisi	2
Basit bir ders	2
Ezbere dayalı bir ders	1
Sıkıcı bir ders	1

Öğrencilerin bir ders hakkındaki görüşlerinin tamamen öğretmenle alakalı olduğunu ifade eden öğretmenlerden Nazende öğretmen bu konuda görüşlerini aşağıdaki şekilde ifade etmiştir:

Öğretmene göre değişir. Çok seven öğrencilerim var. Mesela ben beşlerde ne olmak istiyorsunuz diye başlıyorum, çoğu sosyal bilgiler öğretmeni olmak istiyorum diyor ama bazıları da sıkıcı buluyor yani bu tamamen çocuğun yapısına bağlı olarak değişir. Hem çocuğun yapısına bağlı olarak değişir hem de ders sevdiren sevdirmemek aslında öğretmenle alakalı.

Aynı şekilde Gülce öğretmen de öğretmen etkeninin önemli olduğunu ifade etmiştir:

Bence sosyal bilgiler diye indirgemese bile çocukların bir ders hakkındaki düşünceleri kesinlikle o dersin öğretmeni ile doğru orantılıdır. Çocuk başta dersi sevmez ama öğretmen güzel etkinliklerle dersi sevdirense çocuğun fikri değişir. Ya da çok sevdiği bir derste çocuğun öğretmeni değişir farklı bir öğretmen gelir ve o öğretmenle enerjileri tutmazsa çocuk sevdiği bir dersten vazgeçebilir. Bu nedenle bir ders hakkında çocuğun olumlu ya da olumsuz bir görüşe sahip olması öğretmenle alakalı ama ben sosyal bilgileri sevmeyen bir öğrenci görmedim.

Mert öğretmenin bu konuyla ilgili ifadeleri:

Olumlu düşündüklerini hissediyorum. Eğlenceli bir ders olarak görüyorlar. Bizde hocamız düz anlatım yapıyordu. Sıkılıyorduk ama bizde öyle hissetmiyorlar. Bu öğretmenle de alakalı.

Ömer öğretmenin bu konuyla ilgili ifadeleri:

Bence matematikle kıyaslıyorlar dersi, işte daha çok soru geliyor daha çok puan geliyor diye ama sosyal bilgiler dersinde de sınıfta iyi bir ders deneyimi olduysa seviyorlar sosyal bilgileri diye düşünüyorum. İlgilerini çekmediği konular olduğunda sıkılabiliyorlar. Bir de kolay bir ders olarak gördüklerini düşünüyorum. Zor buldukları derse daha çok çalışıyorlar. Ama sınav dışında tutarsak çocuklar eğlenip seviyorlar diye düşünüyorum. Çünkü sıkıldıklarını fark ettiğinde öğrencilere şaka yapıyoruz direkt. Eğlenceli hale getirmeye çalışıyoruz.

Emine öğretmenin bu konuyla ilgili ifadeleri:

Sosyal bilgiler dersi hayatın içerisinde örnekler verilebilecek bir ders olduğu için hiçbir şey bilmeyen bir çocuk kendi hayatından örnek vererek derse katılabiliyor. Yani sözel derslerin özellikle sosyal bilgiler dersinin sayısal derslere göre daha iyi bir durumu var yani formül bilmeyen bir çocuk o derste etkin olmayabilir. Ama kavramı bilmese bile öğretmen açıkladıktan sonra ya ben bunu yaşamışım böyle böyle olmuştu şeklinde herhangi bir olayı anlatabiliyor çocuklar. Yani konuyu tam anlamıyla bilmese bile kısısından da olsa yorum yapabiliyor. Bundan dolayı çocuklar derse katıldığı zaman kendilerine özgüven duygusu artıyor bence ve çocuklar bu durumdan hoşlanıyorlar diye düşünüyorum, etkin olabildikleri dersi de severler.

Bu bölüme kadar olan sorulara verilen cevaplardan ve oluşturulan tablolardan anlaşılacağı üzere görüşmeye katılan öğretmenlerin kendi öğrencilik hayatlarına bakıldığında klasik eğitim anlayışıyla eğitim aldıkları ve kendi öğretmenlerinin genel olarak düz anlatım, not tutturma, okuma etkinlikleri gibi yöntemleri kullandıkları, bu nedenle hatırlarında kalan, onları etkileyen ders işlenişinin olmadığı görülmüştür. Bu bağlamda çocukları merkeze almayan klasik yöntemlerin öğrenci tarafından bilgilerin akılda kalıcılığa etkisinin oldukça az olduğu ifade edilebilir. Kendi öğrencilik deneyimleri bakımından diğer öğretmenlerden farklı olabilecek yöntemler gören sosyal bilgiler öğretmenleri de olmuştur. Örneğin Beren öğretmen eğitim hayatında en çok etkilendiği dersin tarih öğretmenin anekdotları kullanarak işlediği dersi hatırlamış, dikkat çeken yöntemlerin akılda kalıcılığa etkisini fark edip kendisi de kendi öğretmenlik hayatında öğrenci merkezli, örneğin drama gibi yöntemleri kullanmıştır. Aynı şekilde Öznur öğretmen de kendi öğrenme hayatında kullanılan klasik yöntemlerin etkili olmadığını görüp kendi öğretmenlik sürecinde rol oynama gibi yöntemleri uyguladığını ifade etmiştir. Görüşmeye katılan öğretmenler genel olarak sosyal bilgileri hayatın bilgisi olarak ifade etmiş ve öğrencilerin derste çoğunlukla eğlenip kendi yaşamlarına farkında olarak ya da olmadan uyguladıklarını ifade etmişlerdir. Bu bağlamda en önemli konular olarak hayatın içinde kullanmamız gereken haklarımız ve sorumluluklarımızın, rollerimizin, iletişim konularının

önemli olduğunu belirtmişlerdir. Bununla birlikte özellikle tarih konularının üzerinde durarak çocukların geçmiş-bugün-gelecek arasında ilişki kurup bilinçli bir vatandaş olmasında sosyal bilgilerin önemli bir ders olduğunu ifade etmişlerdir.

Görüşme sürecinde sosyal bilgiler öğretmenlerine argümantasyon temelli sosyal bilgiler öğretimini duyup duymadıkları sorulmuştur. Öğretmenlerin bir kısmı argümantasyon temelli öğretimi bilmediğini (5 öğretmen), bir kısmı KPSS sürecinde öğretim yöntemlerinde duyduğunu (6 öğretmen), büyük bir çoğunluğu ise argümantasyonu duyduğunu ancak sosyal bilgilerde kullanıldığını bilmediklerini ve bu görüşme sayesinde öğrendiklerini ifade etmişlerdir (9 öğretmen). Sadece Öznur öğretmen lisans döneminde yöntemi bildiğini ifade etmiştir. Bununla birlikte sosyal bilgiler öğretmenlerine lisans sürecinde bu yöntemle ilgili bir plan hazırlayıp hazırlamadıkları sorulduğunda öğretmenlerin hiçbirinin bu yöntemi kullanarak bir ders planı hazırlamadıkları görülmüştür.

Görüşme sırasında yönetime uygun olarak hazırlanıp uygunluğu uzmanlarca onaylanan iki adet ders planı sosyal bilgiler öğretmenleriyle birlikte incelenmiş ve plan doğrultusunda bu yöntemin sosyal bilgiler dersinde her sınıf ortamında uygulanıp uygulanamayacağı nedenleriyle birlikte sorulmuştur. Cevaplar doğrultusunda Tablo 10 oluşturulmuştur.

Tablo 10

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Argümantasyon Temelli Öğretimin Sosyal Bilgiler Dersinde Her Sınıf Ortamında Uygulanıp Uygulanamayacağına Dair Görüşlerini İçeren Tablo

Cevaplar Doğrultusunda Oluşturulan Kodlar	İfade Sıklığı (f)
Sınıf mevcudu	18
Sınıf başarı düzeyi	8
Öğrencilerin ilgi ve isteği	8
Zaman yönetimi	8
Öğretmen etkeni	7
Bireysel farklılıklar	5
Sınıf yönetimi	5
Disiplin sorunu	4
Okulun veli profili	2
Dikkat çekicilik	1
İdare etkeni	1

Öğretmenlerin ifadelerinden bu yöntemin farklı etkinlikler içerdiğinden ötürü her çocuğun ilgisini çekebileceği ancak çağdaş yöntemlerde görüldüğü gibi başarı düzeyi yüksek, sınıf mevcudu az olan sınıflarda yöntemi kullanmaya istekli öğretmenler tarafından daha rahat uygulanabileceği kanısına ulaşılmıştır.

Örneğin Arda öğretmenin bu konudaki görüşleri:

Maalesef, kalabalık sınıflarda uygulanması zor. Okul koşulları da çeşitli açılardan değiştiği için hem okul hem de sınıf ortamına uygun olmaz.

Nazende öğretmenin bu konudaki görüşleri:

Her sınıfta uygulanır ama her okulda uygulanmaz. Kalabalık okullarda uygulanmaz ve zaman isteyen bir yöntem. Dersimiz 5 saat olsaydı evet olabilirdi ama 3 saat iken uygulanması çok zor. Belki beşlerde olabilir. Saat sıkıntısı yaşanır.

Sosyal bilgiler öğretmenlerine sınıfla birlikte her okul ortamında uygulanıp uygulanmayacağı nedenleriyle birlikte sorulmuştur. Bu doğrultuda Tablo 11 oluşturulmuştur.

Tablo 11

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Argümantasyon Temelli Öğretimin Sosyal Bilgiler Dersinde Her Okul Ortamında Uygulanıp Uygulanamayacağına Dair Görüşlerini İçeren Tablo

Cevaplar Doğrultusunda Oluşturulan Kodlar	İfade Sıklığı (f)
Okul mevcudu	8
Sınav odaklılık	5
İdare etkeni	4
Klasik yöntem alışkanlığı	3
Okul-araç gereçleri	2
Okul kültürü	2

Öğretmenler argümantasyon temelli öğretimin her sınıf ortamında olduğu gibi her okul ortamında da uygulanamayacağını ifade etmişlerdir. Burada öğretmenlerin görüşlerini etkileyen en önemli etmenin okul mevcudu olduğu görülmüştür. Bununla birlikte öğrencilerin klasik eğitim anlayışına alıştıklarını düşünen öğretmenler, sınav odaklı öğretimin de etkisiyle, bu tarz yöntemlerin zaman alacağını ve zaman yönetimini zorlaştıracağını düşünmektedirler.

Osman öğretmenin bu konudaki görüşleri:

Her okul ortamında uygulanmaz diye düşünüyorum. İdare bazen ses duyduğunda ders işlenmiyor mu diye gelebiliyorlar. Eğer sınıf yönetimi sağlanmazsa ve gürültü yaşanırsa idare tepki gösterebilir. Ama uygun koşullar sağlandığında her okul ortamında uygulanabilir. Denemek lazım.

Firuze öğretmenin bu konudaki görüşleri:

Okul konusunda öğrenci profili bence önemli biraz. Bu etkinliklerde anladığım kadarıyla biraz istekli olmak gerekiyor. Öğrencinin kendisini vermesi ve ciddiye alması gerekiyor, istekli bir şekilde katılması gerekiyor. Ben biraz öyle anladım, yani öğrencilerin durumları da farklı olduğu için her okul ortamında uygulanmayabilir. Okulun öğrenci ve veli profili etkili olur diye düşünüyorum.

Sinan öğretmenin bu konudaki görüşleri:

Her okul ortamında uygulanmayabilir. Burada idarenin tutumu, öğretmenin tutumu, sınıfın tutumu farklı şekillerde etkileyebilir. İdare eğer sınav odaklı ders anlatımını isterse bu yöntem uygun olamayabilir. Çocukların ilgisini çekmezse yine sıkıntı olabilir.

Okul ve sınıf ortamının dışında sosyal bilgiler öğretmenlerine argümantasyon temelli öğretim yönteminin her öğrenciye uygun olup olmayacağı sorulmuştur. Bu doğrultuda Tablo 12 oluşturulmuştur

Tablo 12

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Argümantasyon Temelli Öğretimin Sosyal Bilgiler Dersinde Her Öğrenciye Uygun Olup Olamayacağına Dair Görüşlerini İçeren Tablo

Cevaplar Doğrultusunda Oluşturulan Kodlar	İfade Sıklığı (f)
Öğrenci düzeyi	9
Her çocuğa hitap eder	3
Bireysel farklılıklar	3
Etkinlik çeşitliliği	2
Alışkanlıklar	2

Burada öğretmenler tarafından özellikle öğrencinin ilgi ve isteğinin farklı olabileceği için argümantasyon temelli öğretimin her öğrenciye uygun olamayabileceği, bireysel farklılıkların ve öğrenci düzeyinin farklı olmasının bu durumu etkileyebileceği ifade edilmiştir. Bununla birlikte bu yöntemin her öğrenciye uygun olacağını düşünen öğretmenler yöntemin çok yönlü olduğunu, etkinliklerden en az birinin öğrencilerin ilgisini çekebileceğini ifade etmişlerdir.

Kenan öğretmenin bu konudaki görüşleri:

Tabi uyumsuzluk yaşanabilir ama bence her öğrenciden geri dönüş alınabilir. Aynı oranda olmasa da her öğrenciye uygun olabilir.

Mert öğretmenin bu konudaki görüşleri:

Her öğrenciye uygulaması zor, düzeylerinden dolayı hocam. Onun dışında her öğrenciyi içine alır bence. Örneğin içine kapanık öğrenciler bu yöntemle daha aktif olmaya başlayabilirler.

Sosyal bilgiler öğretmenlerine incelemiş olduğumuz yönteme ilişkin velilerin tepkilerinin nasıl olabileceği sorulmuş ve cevaplar doğrultusunda Tablo 13 oluşturulmuştur.

Tablo 13

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Argümantasyon Temelli Öğretimin Uygulanmasının Veliler Açısından Tepkilerin Nasıl Olacağına Dair Görüşlerini İçeren Tablo

Cevaplar Doğrultusunda Oluşturulan Kodlar	İfade Sıklığı (f)
Veli ilgisi	8
Öğrenci tepkisine göre değişen veli profili	5
Veliler arası farklılık	5
Sınav odaklılık	4
Olumlu tepki	4
Akademik başarı	2

Görüşme yapılan öğretmenler genel olarak velilerin ilgisiz olduğunu ifade etmiş ancak ilgili olan velilerin de öğrencinin akademik başarısıyla tepkilerinin doğru orantılı olabileceğini ifade etmişlerdir. Başarı artarsa yönteme olumlu bir tepki vereceklerini ancak akademik başarı düşerse tepkilerin olumsuz olabileceğini ifade etmişlerdir.

Bu konuda Kerem öğretmenin görüşleri aşağıdaki gibidir:

Bazı veliler gerçekten çok ilgisiz yani veliler açısından herhangi bir tepki görülmeyebilir. Çocuklar bile bazen eve gittiğinde neler yapıldığını anlatmıyor olabiliyor. Bundan dolayı velilerden özellikle ilgisiz velilerden çok tepki alamayız. Ama iyi dönütler de alabiliriz. Yani ilgili olan öğrenci eve gidip ailesine anlatabiliyor, çocuğunun başarılı olduğunu görünce olumlu tepki gösterebiliyor.

Osman öğretmenin görüşleri:

Veliler aslında bizim okulu düşündüğümüzde çok ilgisiz ama tepki verse bile olumsuz bir tepki olmaz. Niye sorgulattıysun çocuğuma demez.

Öğretmenlere argümantasyon temelli sosyal bilgiler öğretimi sonucunda öğrencilerin hangi becerileri kazanabilecekleri sorularak Tablo 14 oluşturulmuştur.

Tablo 14

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Argümantasyon Temelli Öğretimin Uygulanması Sonucunda Öğrencilerin Hangi Becerileri Kazanabileceklerine Dair Görüşlerini İçeren Tablo

Cevaplar Doğrultusunda Oluşturulan Kodlar	İfade Sıklığı (f)
Sorgulama	9
Ekili iletişim	6
Eleştirel düşünme	6
Tartışma	5
Karar verme	3
Farklı düşüncelere saygı duyma	2
Çok boyutlu düşünme	1
Öz değerlendirme	1
Yaratıcı düşünme	1
Problem çözme	1
Neden sonuç ilişkisi kurma	1

Öğretmenler argümantasyon temelli öğretimin, öğrencilere üst düzey düşünme becerileri ve sosyal beceriler başta olmak üzere pek çok beceriyi kazandırabileceğini, yöntemin oldukça faydalı olacağını ifade etmişlerdir.

Bu konuda Emine öğretmenin görüşleri:

Sorgulama temelli bir yöntem bu nedenle çocukların neden nasıl sorularını kendisini sormaya alıştıran bir yöntem. Aslında çocuklar sorgulayan bir birey olarak yetişmesinde etkili olabilir diye düşünüyorum. Bununla birlikte karşıdaki düşünceye saygı duyma ve karşıdaki kişileri dinleme ya da dinledikten sonra fikrini değiştirip farklı bir duruma karar verme becerisi de kazanabilir.

Görüşme sırasında sosyal bilgiler öğretmenlerine her öğretmenin bu yöntemi uygulayıp uygulayamayacağı sorulmuş ve uygulayabilmek için hangi becerilere sahip olmak gerektiği anlaşılmaya çalışılmıştır. Öğretmenler genel olarak eğitim fakültelerinden mezun olan herkesin yöntemi uygulayacağını ifade etseler de zaman ve sınıf yönetimi konusunda tecrübeli olan öğretmenlerin daha iyi bir şekilde uygulayacaklarını ifade etmişlerdir. Bu doğrultuda Tablo 15 oluşturulmuştur.

Tablo 15

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Argümantasyon Temelli Öğretimin Uygulanabilmesi İçin Öğretmenlerin Hangi Becerilere Sahip Olmaları Gerektiğine Dair Görüşlerini İçeren Tablo

Cevaplar Doğrultusunda Oluşturulan Kodlar	İfade Sıklığı (f)
Sınıf ve zaman yönetimi	8
Yöntem bilgisi	5
Öğretmen İlgi ve İsteği	2
Alan bilgisi	2
Tarafsız olmak	2
Meslek sevgisi	2
Tecrübe	1
Gelişmeye açıklık	1
Öğretmen motivasyonu	1
Teknoloji okuryazarlığı	1
Demokratik olmak	1

Öğretmenler öğrencilerin sosyal bilgiler dersi hakkındaki düşüncelerinde olduğu gibi argümantasyon temelli öğretim gibi çağdaş yöntemlerin kullanılmasında da etkili olan faktörün öğretmenin ilgi ve isteği olduğunu ifade etmişlerdir. Öğretmen istemediği sürece argümantasyon temelli öğretim yöntemi gibi yöntemlerin uygulanmayacağını söylemişlerdir.

Öznur öğretmenin bu konudaki görüşleri:

Kendi branşı ile ilgili olan ve takip eden her öğretmen bence bunu uygulayabilir yani bu yöntem için ayrı bir beceriye gerek yok diye düşünüyorum. Eğitim fakültesinden mezun olduk, hepimiz yöntemleri nasıl uygulanması gerektiğini biliyoruz ve bence bu yöntemi bilen her öğretmen uygular. Fakat iş yükü olarak görebilir bazı öğretmenler.

Sinan öğretmenin bu konudaki görüşleri:

Her öğretmen uygulamayabilir çünkü biraz zaman alıcı bir etkinlik her öğretmen vakit ayırmak istemeyebilir, bununla uğraşmak istemeyebilir. Günümüzde öğretmenler çok fazla uğraşmak istemedikleri için her öğretmen uygulamayabilir yani bu biraz ilgi ve isteğe bağlı olarak değişebilir. Mesleğin başında olan idealist öğretmenler olabilir ama belirli bir yaş almış öğretmenler bunu uygulamak istemeyebilir.

Kenan öğretmenin bu konudaki görüşleri:

Kendini geliştirmeye açık gören ve gerçekten kendini geliştiren tüm öğretmenlerin aslında uygulayabileceğini düşünüyorum. Yeniliğe açık motivasyon derecesi yüksek olan öğretmenler bu yöntemi uygulayabilir. Aynı zamanda öğretmenlerin teknoloji bakımından kendini geliştirmesi gerekiyor aslında, çünkü planlara baktığımızda oldukça zaman isteyen bir plan aslında, bunun nasıl hazırlanması gerektiği, bilgisayarın nasıl kullanılması gerektiğini de aslında bilinmesi gerekiyor. Bu nedenle öğretmenin teknoloji bilgisine de sahip olması gerekiyor.

İncelenmiş olunan plan doğrultusunda sosyal bilgiler öğretmenlerine argümantasyon temelli sosyal bilgiler öğretiminin sınıf yönetimine olumlu ve olumsuz etkilerinin neler olabileceği sorulmuş, öğretmenlerin verdikleri cevaplar doğrultusunda Tablo 16 oluşturulmuştur.

Tablo 16

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Argümantasyon Temelli Öğretimin Sınıf Yönetimine Olumlu ve Olumsuz Etkilerinin Neler Olabileceğine Dair Görüşlerini İçeren Tablo

Cevaplar Doğrultusunda Oluşturulan Kodlar	İfade Sıklığı (f)
Sınıf mevcudu	9
Öğrenci ilgisi	8
Sınıf ve zaman yönetimi zorluğu	6
Öğrenci başarı düzeyi	5
Bireysel farklılıklar	4
Gruplaşma	3
Rekabet	2
Sınıf kuralları	2

Bu doğrultuda öğretmenler yöntemin kalabalık sınıflarda uygulanmasının zor olduğunu, öğretmenlerin zaman ve sınıf yönetimi konusunda sorun yaşayabileceklerini, yöntemin yüksek başarı düzeyine sahip öğrencilerde daha kolay uygulanabileceğini söylemişlerdir. Aynı zamanda öğretmenler sınıf kuralları net bir şekilde oluşturulursa, başlangıçta yönetim konusunda sıkıntı yaşansa da sonradan etkili bir şekilde yöntemin uygulanabileceğini ifade etmişlerdir.

Burak öğretmenin bu konudaki görüşleri:

Kalabalık sınıflarda uygulamak zor. Seviyesi düşük öğrencilerde uygulamak zor. Bazı eski kafalı idareciler gürültüyü yanlış anlıyor sessiz beklesin istiyorlar. Böyle bir durumda öğretmen zorlanabilir. Gürültü olabilir ama ben bunu destekliyorum tabii, sınıfta gürültü olmalı aynı zamanda öğretmen konuya ve sınıfa hâkim olmalı yoksa sınıf yönetimi açısından olumsuzluklar yaşanır. En değer verdiğim şey akran zorbalığına tahammülümüz yok. O durumlara öğretmen müdahale etmeli.

Öğretmenler tarafından incelenmiş olan plan doğrultusunda sosyal bilgiler öğretmenlerine argümantasyon temelli sosyal bilgiler öğretiminin öğrenciye olumlu ve olumsuz etkilerinin neler olabileceği nedenleriyle birlikte sorulmuş, öğretmenlerin verdikleri cevaplar doğrultusunda Tablo 17 oluşturulmuştur.

Tablo 17

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Argümantasyon Temelli Öğretimin Öğrenciye Olumlu ve Olumsuz Etkilerinin Neler Olabileceğine Dair Görüşlerini İçeren Tablo

Cevaplar Doğrultusunda Oluşturulan Kodlar	İfade Sıklığı (f)
Olumlu etkiler	18
Öğrenciler sıkılabılır	3
Farklı görüşlere tepki	2
Özgüven	1
Basit ve anlaşılır dil - anlatım	1

Argümantasyon temelli öğretim yönteminin genel olarak öğrencilere çeşitli beceriler kazandırdığı için onları olumlu etkileyeceği cevabı öğretmenlerden alınmıştır. Bunun dışında öğretmenler öğrencilerin sıkılabileceği ve kendi görüşlerine uymayan bir görüşle karşılaştıklarında farklı tepkiler gösterebileceklerini ifade etmişlerdir.

Ali öğretmenin bu konudaki görüşleri:

Bahsettiğim becerileri kazanır çocuklar bunun dışında olumsuz bir etkisinin olacağını düşünmüyorum.

Son olarak sosyal bilgiler öğretmenlerine sosyal bilgiler derslerinde argümantasyon temelli öğretim yöntemini uygulayıp uygulamayacakları nedenleriyle birlikte sorulmuş ve sosyal bilgiler öğretmenlerinin genel olarak yöntemin öğrencilere çeşitli beceriler kazandırdığı için yöntemi uygulamada istekli oldukları anlaşılmıştır. Bununla birlikte öğretmenlerin neredeyse hepsinin yöntemi, yüksek başarı düzeyi olan ve mevcudu az olan sınıflarda uygulamayı tercih edecekleri anlaşılmıştır.

Beren öğretmen bilgiyi sorgulayan ve araştıran bireyler yetişmesi adına bu yöntemin faydalı olacağını ifade etmiştir:

Evet uygularım. Artık sorgulayan ve neyi neden söylediğini bilen öğrenciler yetiştirmeye çalışıyoruz. Bu nedenle çocuklara çok faydalı olacağını düşünüyorum. Hatta sizden planların örneğini rica edeceğim mümkünse.

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışmada sosyal bilgiler öğretmenlerinin argümantasyon temelli sosyal bilgiler öğretimine yönelik inanç ve görüşleri incelenmiştir. Elde edilen sonuçlar alanyazında yer alan diğer çalışmalarla karşılaştırılmış ve ortaya çıkan sonuçlar doğrultusunda çeşitli önerilerde bulunulmuştur.

Araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmenlerinin büyük çoğunluğunu mesleğe yeni başlayan genç öğretmenler oluşturmaktadır. Öğretmenlerin hem yaşları hem de kendi öğrenme deneyimleri göz önünde bulundurulduğunda program gereği çağdaş yöntemleri uygulama konusunda daha istekli oldukları anlaşılmaktadır. Öğretmenlerin kendi sosyal bilgiler öğrenme deneyimleri incelendiğinde genel olarak öğretmen merkezli yollarla sosyal bilgiler öğrendikleri görülmektedir. Öğretmen merkezli yöntemlerin (düz anlatım, not tutturma vb.) kalıcılığa etkisi konusunda çoğu öğretmenin dersleri hatırlamadıkları tespit edilmiştir. Sayıca azınlığı oluşturan ve kendilerini etkileyen derslerin olduğunu ifade eden öğretmenlerin nadiren de olsa öğrenci merkezli yöntemlerle derse katıldığı ve bu dersleri hatırladıkları görülmüştür. Bu bağlamda öğretmenlerin argümantasyon gibi öğrenci merkezli yöntemlerin bilgilerin kalıcılığına ilişkin olumlu etki yapacağı görüşünde oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Akılda kalıcılık konusunda Çolak (2010), 6. sınıf öğrencileriyle oluşturduğu çalışmasında, İpek Yolunda Türkler ünitesinde yer alan kavramların öğretilmesi için kavram haritası kullanımının öğrenilen bilgilerin kalıcılığına, öğrenci başarısına ve öğrenci tutumlarına olan etkisini incelemiştir. Çalışma sonunda kavram haritalarının akılda kalıcılığı, başarıyı ve öğrencilerin sosyal bilgiler dersine ilişkin tutumlarını olumlu yönde etkilediği sonucuna ulaşmıştır.

Araştırmaya katılan öğretmenlerinin sosyal bilgiler öğretmenliğini seçmelerinde genel olarak sosyal bilgilerin ilgi duydukları derslerin birleşiminden meydana gelmesi, atama durumu, öğretmen etkeni gibi faktörlerin etkili olduğu görülmektedir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin görüşlerinden yola çıkarak öğretmenlerin mesleği severek ve isteyerek yerine getirdikleri anlaşılmıştır. Sarıkaya ve Khorshid (2009), bu konuda üniversite öğrencilerinin meslek seçiminde etkili olan faktörleri inceledikleri çalışmalarında; öğrencilerin meslekle ilgili olumlu görüşlerinin olması, açıkta kalmak istememeleri ve çeşitli konularda yaşadıkları çaresizlik, çevre önerileri, mesleğin sağladığı avantaj gibi faktörlerin etkili olduğu sonucuna ulaşmışlardır. İbrahimoglu (2017), sosyal bilgiler öğretmen adaylarının mesleki tercihlerinin nedenlerini ortaya koymak amacıyla oluşturduğu çalışmasında, öğretmen adaylarının meslek seçiminde dikkat ettikleri en temel unsurun aile ve rol model alınan meslek ve bireylerin olduğu, atama durumu ve sınav puanının mesleki tercihi etkilediği sonucuna ulaşmıştır.

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin sosyal bilgiler dersinin amaçlarını genel olarak toplumda var olmak için gerekli olan becerileri kazandırmak, etkin vatandaşlık konusunda bilinçli bireyler yetiştirmek ve tarih bilinci oluşturmak olarak gördükleri anlaşılmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin dersi bir bütün olarak gördüğü ve tüm konuları önemli buldukları görülmüştür.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin öğretim yöntemleri konusunda öğrenci merkezli yöntemlerin eğitimde etkili olduğunu düşündükleri ve bu yöntemleri uygulamaya çalıştıkları görülmüştür. Ancak öğretmenlerin ifadeleri doğrultusunda kalabalık okul ve sınıflarda öğretmenlerin öğrenci merkezli yöntemleri uygulama konusunda zorlandıkları ve zaman-sınıf yönetimi konusunda sıkıntı yaşadıkları saptanmıştır. Bu nedenle sınıf başarı düzeyi düşük, mevcudu fazla olan sınıflarda klasik yöntemleri kullandıkları tespit edilmiştir. Ancak kendi öğrenme deneyimlerinden yola çıkarak klasik yöntemlerin bilginin kalıcılığı konusunda etkili olmadığını ifade eden öğretmenler uygulama konusunda sıkıntı yaşasalar da etkili olarak gördükleri yöntemleri kullandıkları ve en çok bu yöntemleri kullandıkları derslerde motivasyonlarının arttığı anlaşılmıştır. Öğretmenlerin motivasyonlarını arttıran bir diğer etkenin ise öğrencilerden aldıkları olumlu geri dönüşler ve yüksek başarı düzeyi olduğu fark edilmiştir. Burada öğretmenlerin sosyal bilgiler öğretimine ilişkin inançlarının kendi deneyimlerinden etkilendiği saptanmıştır. Örneğin Öznur öğretmen öğretimde en etkili yöntemlerden biri olarak drama yöntemini ifade edip derslerde de uyguladığını anlatmıştır.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin görüşlerinden de yola çıkarak araştırma sonunda bir öğrencinin ders hakkındaki görüşünün öğretmen etkeni ile doğru orantılı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırma sonunda öğretmenlerin büyük çoğunluğunun argümantasyon temelli öğretimi lisans sürecinde duymadıkları, lisans süreci sonrası KPSS'ye hazırlanırken bu kavramla karşılaştıkları anlaşılmıştır. Bu nedenle lisans sürecinde sosyal bilgiler eğitimi anabilim dallarında argümantasyon temelli öğretime yeterince yer verilmediği sonucuna ulaşılmıştır. Bu durum öğretmenlerin bu yöntemin uygulanması konusunda yetersiz kalmalarına neden oluyor olabilir. Nitekim Aydemir ve diğerleri (2018) fen bilgisi öğretmen adaylarının argümantasyona ilişkin görüşleri ve argüman kurma becerilerini inceledikleri çalışmalarında öğretmenlerin yöntemi uygulama konusunda yetersiz kaldıklarını ifade etmişlerdir. Aynı şekilde Yılmaz ve Benzer'in (2020) argümantasyon temelli öğretime ilişkin öğretmen görüşlerini inceledikleri çalışmalarına katılım gösteren öğretmenler arasında bu yöntemi tam olarak benimseyip uygulayan bir öğretmenin olmadığı anlaşılmıştır. Türkmenoğlu ve Çopur (2021) sınıf öğretmenlerinin argümantasyona yönelik görüşlerini inceledikleri çalışmalarında da aynı sonuca ulaşmış ve öğretmenlerin yöntemi çok fazla bilmedikleri ortaya çıkmıştır. Argümantasyon temelli öğretim özünde tartışmayı barındırdığı için öğretmenlerin tartışmayı uygulama konusunda bilgi sahibi olmasının da önemli olduğu sonucuna varılmıştır. Nitekim Tokdemir (2013), tarih öğretmenleriyle oluşturduğu çalışmada öğretmenlerin tartışma yöntemi ve yönteme bağlı tartışma tekniklerinin uygulanması ve tartışmanın yönetilmesi konusunda eksik bilgiye sahip oldukları sonucuna ulaşmıştır.

Öğretmenlerin ifadelerinden bu yöntemin farklı etkinlikler içerdiğinden ötürü her çocuğun ilgisini çekebileceği ancak çağdaş yöntemlerde görüldüğü gibi başarı düzeyi yüksek, sınıf mevcudu az olan sınıflarda yöntemi kullanmaya istekli öğretmenler tarafından daha rahat uygulanabileceği görüşünde oldukları anlaşılmıştır. Demir'in (2019) argümantasyon temelli öğretim yönteminin öğrencilerin akademik başarılarına, bilginin kalıcılığına, derse karşı tutumlarına etkisini incelemek ve bu konuya ilişkin öğrenci görüşlerini öğrenmek amacıyla oluşturduğu çalışmada argümantasyon temelli öğretimin öğrenci ilgisini arttırdığı sonucuna ulaşılmıştır. Aynı şekilde Özcan (2019) da argümantasyon temelli sosyal bilgiler öğretiminin öğrencilerin akademik başarı, tutum ve eleştirel düşünme becerisine etkisini incelediği çalışmada öğrencilerin ilgisinin arttığı ve argümantasyona ilişkin olumlu bir tutum sergiledikleri sonucuna ulaşmıştır. Bu durum öğretmen görüşleriyle paralellik göstermektedir. Diğer çalışmalardan farklı olarak bu çalışmada öğretmenler bazı öğrencilerin argümantasyonun uygulanma aşamasında sıkılabileceği görüşünde oldukları saptanmıştır.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin görüşleri neticesinde argümantasyon temelli öğretimin her sınıf ve her okul ortamında uygulanamayacağı ve her öğrenciye uygun olmayacağı sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenler bunun sebebi olarak başarı seviyesinin düşük olması, okul ve sınıf mevcudunun genellikle fazla olması ve zaman yönetiminin zor olmasını göstermişlerdir. Karakaş (2022) tarafından da sınıf öğretmenlerinin argümantasyon temelli öğretime ilişkin görüşlerini incelediği çalışmada öğretmenlerin argümantasyon temelli öğretimin zaman alıcı bir yöntem olduğu ve yöntemi kalabalık sınıflarda uygulamanın zor olduğu görüşünde oldukları ifade edilmiştir.

Araştırmada öğretmenlerin velileri genel olarak ilgisiz buldukları ancak ve bu yönteme ilişkin bir tepkileri olursa da bu tepkinin olumlu yönde olacağı fikrini taşıdıkları sonucuna ulaşılmıştır. Bununla birlikte öğretmenlerin ilgi ve isteğinin argümantasyon temelli öğretimin uygulanmasında daha etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenlerin istemediği süreçte argümantasyon temelli öğretim yöntemi gibi yöntemleri uygulamayacakları, ayrıca yöntemin uygulanması için öğretmenlerin zaman ve sınıf yönetimi konusunda da tecrübeli olması gerektiği öğretmenler tarafından dile getirilmiştir. Bu konuda Jonessen ve Kim (2010), tartışma odaklı çalışmalarında öğretmenlerin bu yöntemin uygulanmasına zaman ayırmadıklarını, bunun sebebinin de öğretmenlerin pedagojik alan bilgisi konusundaki eksikliklerini ve bu yöntemi uygulamak konusunda yeterli isteğe sahip olmamalarını göstermişlerdir. Hand ve diğerleri (2002), öğretmenlerin argümantasyon temelli öğretimi uygulama becerileri ile uygulama sonunda öğrenci ürünleri arasındaki ilişkiyi incelemişler ve araştırma sonunda öğretmenlerin

epistemolojik inançlarının argümantasyon temelli öğretimi uygulamaya yönelik becerilerini etkilediği sonucuna ulaşmışlardır (Kırçıçek, 2019) .

Araştırmaya katılan öğretmenlerin görüşleri argümantasyon temelli öğretimin öğrenciyi olumlu etkileyeceği, öğrencilerin akademik başarılarını arttıracak yönünde olmuştur. Öğrencilerle çalışan Serttaş (2019), sosyal bilgiler eğitiminde Bilim, Teknoloji ve Toplum ünitesinin öğretiminde argümantasyon tabanlı öğrenme sürecinin etkisini incelediği çalışmasında argümantasyon temelli öğretim yönteminin öğrenci başarısını arttırdığı sonucuna ulaşmıştır. Bu durum öğretmen görüşleriyle desteklenmiştir. Aynı şekilde Okumuş da (2012), argümantasyonun öğrenci başarısı ve öğrencilerin anlama düzeyine etkisini incelediği çalışmasında argümantasyonun öğrenci başarısını etkilediği ve kavramları anlama düzeylerini arttırdığı sonucuna ulaşmıştır.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin argümantasyon temelli öğretimin öğrencilerin problem çözme, neden-sonuç ilişkisi kurma, sorgulama, karar verme, etkili iletişim, eleştirel düşünme, farklı görüşlere saygı duyma, çok boyutlu düşünme, öz değerlendirme, yaratıcı düşünme ve özellikle tartışma gibi becerileri kazanabilecekleri görüşünde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Özcan (2019), argümantasyon temelli sosyal bilgiler öğretiminin öğrencilerin akademik başarı, tutum ve eleştirel düşünme becerisine etkisini incelediği çalışmasında argümantasyon temelli öğretimin öğrencilerin eleştirel düşünme becerisinde olumlu gelişmeler meydana getirdiği sonucuna ulaşmıştır. Bu çalışma öğretmen görüşleriyle paralellik göstermiştir. Cevher'in (2018), sosyal bilgiler dersinde argümantasyon temelli öğretimin kullanılmasının öğrencilerin akademik başarılarına, bilimsel düşünme becerilerine ve bilimsel tartışma düzeylerine etkisini incelediği çalışmasında da argümantasyonun öğrencilerin bilimsel tartışma düzeylerini olumlu yönde etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Yalçın (2019), argümantasyona dayalı fen uygulamalarının fen bilgisi öğretmen adaylarının akademik başarılarına etkisini incelediği çalışmasında aynı şekilde argümantasyonun akademik başarıyı olumlu etkilediği sonucuna varmıştır. Yine Ervan (2015), argümantasyon sürecinde uygulanan büyük grup tartışmalarını öğrenci ve öğretmen perspektifinden analiz etmeyi amaçladığı çalışmasında öğrencilerin süreç sonunda iletişim ve empati kurma gibi becerilerinin geliştiğini saptamıştır. Bu bağlamda elde edilen sonuçlar öğretmen görüşlerini desteklemektedir.

Karakaş (2022) sınıf öğretmenleriyle yaptığı çalışmada öğretmenlerin argümantasyon yönteminin kullanılması gerektiği görüşünde olduklarını ve yöntemi kullanacakları sonucuna ulaşmıştır. Bu çalışmaya paralel bir şekilde sosyal bilgiler öğretmenlerinin de öğrencilere çeşitli beceriler kazandıracığına inandıkları için yöntemi uygulamak istedikleri anlaşılmıştır. Ancak öğretmenlerin neredeyse hepsinin bunu, yüksek başarı düzeyi olan ve sınıf mevcudu az olan sınıflarda uygulamayı tercih edecekleri anlaşılmıştır.

Araştırmanın bulgularına dayalı olarak durumlar arasındaki benzerlik ve farklılıklardan yola çıkılarak sosyal bilgiler öğretmenlerinin argümantasyona ve argümantasyon temelli sosyal bilgiler öğretimine ilişkin bazı ortak yaklaşımlarda buldukları anlaşılmaktadır. Bunlardan yola çıkarak Larson'un (1997) çalışmasında ulaştığı tiplere benzer 5 temel yaklaşımın olduğu anlaşılmıştır. Bunlar; Soru-cevapla dersi zenginleştirmek için argümantasyon, küçük sosyal bilimciler gibi düşünmeyi öğretmek için argümantasyon, Çocukların kendi sorularını sormalarını desteklemek için argümantasyon, Etkin vatandaşlık becerilerini geliştirmek için argümantasyon ve son olarak da Sosyal becerileri geliştirmek için argümantasyondur.

4.1. Soru-Cevapla Dersi Zenginleştirmek İçin Argümantasyon

Araştırmaya katılan öğretmenler argümantasyon temelli öğretimin uygulanma sürecini çoğunlukla soru-cevap tekniğiyle ilişkilendirmişler ve bu süreci öğrencilerin aktif olarak hem kendi aralarında hem de öğretmenleriyle sürekli bir soru ve cevap üretme şeklinde ifade etmişlerdir. Bu doğrultuda öğretmenler yöntemin öğrencilerin sorgulama becerisini geliştireceğini düşündüklerini belirtmişlerdir.

4.2. Küçük Sosyal Bilimciler Gibi Düşünmeyi Öğretmek İçin Argümantasyon

Araştırmaya katılan öğretmenlerin görüşleri doğrultusunda oluşturulan bir diğer tiplene küçük sosyal bilimciler gibi düşünmeyi öğretmek için argümantasyondur. Bu tiplenede öğretmenler argümantasyon temelli öğretimle birlikte sosyal bilgilerin ve diğer bilimlerin temelinde yer alan sorgulama, bir bilim insanı gibi düşünme, yeni bilgiler üretme, araştırma yapma gibi öğrencilere çeşitli becerilerin kazandırılmasında etkili olduğunu düşünmektedirler.

4.3. Çocukların Kendi Sorularını Sormalarını Desteklemek İçin Argümantasyon

Öğretmen görüşleri doğrultusunda oluşturulan bu yaklaşımda öğretmenler argümantasyon temelli öğretimin öğrencilerin sadece okul ortamında değil buldukları her ortamda çeşitli konuları sorgulamalarını ve kendi sorularını oluşturmalarını destekleyeceğini düşünmektedirler.

4.4. Etkin Vatandaşlık Becerilerini Geliştirmek İçin Argümantasyon

Öğretmen görüşleri doğrultusunda oluşturulan bir diğer yaklaşım da etkin vatandaşlık becerilerini geliştirmek için argümantasyondur. Bu yaklaşımda öğretmenler argümantasyon temelli öğretimin öğrencileri etkin vatandaşlığın gereği olan bilinçli vatandaş olma, haklarını sorumluluklarını bilme ve yerine getirme konusunda desteklediğini düşünmektedirler.

4.5. Sosyal Becerileri Geliştirmek İçin Argümantasyon

Bu yaklaşımda öğretmenler argümantasyon temelli öğretimin uygulanma sürecinde öğrencilere çeşitli sosyal becerileri kazandırabileceğini ifade etmişlerdir. Öğretmenler öğrencilerin yöntemin uygulanma aşamasında farklı görüşlere saygı duyma, empati kurma, kendini ifade etme, konuşma sırasını bekleme, karşısındakini ikna etme gibi becerileri kazanacaklarını düşünmektedirler.

Araştırma sonucunda görüşmeye katılan sosyal bilgiler öğretmenlerinin kendi öğrenme deneyimlerine bakıldığında genel olarak öğretmen merkezli, esasici bir yaklaşımla eğitim aldıkları ve bu durumun onların argümantasyon olmak üzere diğer öğrenci merkezli yöntemlere olan inançlarını etkilediği görülmüştür. Bununla birlikte öğretmenlerin etkilendikleri dersler genellikle kendilerinin aktif olduğu dersler olmuştur. Bu bağlamda kendi öğretmenlik deneyimleri açısından şartların uygun olması halinde (sınıf mevcudu, yeterli zaman, materyal desteği vb.) öğrencilerin aktif olduğu yöntemleri kullandıkları ifade edilmiştir. Bu durum öğretmenlerin öğretimsel inançlarının kendi öğrenme deneyimlerinden etkilendiğini ve öğretme süreçlerine yansıdığını ortaya koymaktadır. Öğretmenlerin kendi öğrenme süreçlerinde klasik yöntemlerin kalıcı olmadığını fark ettikleri için çağdaş yöntemlerin öğrenciler için daha uygun olduğunu ifade etmişlerdir. Ancak öğretmenler bu yöntemin uygulanması konusunda sınıf mevcudu az olan, akademik başarısı yüksek sınıfların tercih edileceğini ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin yöntemlerin uygulanmasına dair inançlarının okul ve sınıf şartlarından etkilendiği görülmüştür.

Yöntemin her okul ortamında uygulanıp uygulanamaması konusunda öğretmenler genellikle idarenin uygulanan yöntemlerle ilgilenmeyeceği öngörüsünde bulunmuşlardır. Ancak öğretmenlerden bir kısmı bu tarz yöntemler uygulanırken gürültü olabileceği ve idarenin rahatsız olabileceğini ifade etmişlerdir. Bununla birlikte öğretmenlerden sınav odaklı ders uygulanmasını isteyebilecekleri ifade edilmiştir. Bu durumda argümantasyon temelli sosyal bilgiler öğretiminin öğrencilere kazandırdığı beceriler idarecilere açıklanabilir. Özellikle yöntemin öğrencilere sorgulama, karar verme, analiz yapma, problem çözme gibi becerileri kazandırdığı için bu becerileri isteyen yeni nesil soruların yöntem sayesinde öğrenciler tarafından rahatlıkla çözülebileceği ifade edilebilir.

Argümantasyon temelli öğretim yönteminin her öğrenciye uygun olup olmayacağı konusunda öğretmenler yöntemin başarı düzeyi düşük öğrencilere uygun olmayacağını ifade

etmişlerdir. Bu durumda öğretmenlere etkinliklerin öğrenci-sınıf düzeyine göre hazırlanması önerilebilir. Bununla birlikte öğretmenler yöntemin her öğrencinin dikkatini çekmeyebileceğini ve bazı öğrencilerin sıkılabileceğini ifade etmişlerdir. Bu konuda öğrencilerin ilgisini çekecek farklı tarzda etkinliklerin hazırlanması önerilebilir.

Araştırmaya katılan öğretmenler eğitim fakültelerinden mezun olan her öğretmenin yöntemi kolaylıkla uygulayabileceğini ifade etmişlerdir. Ancak devamında öğretmenlerin yöntem bilgisi, zaman ve sınıf yönetimi konusunda tecrübeli olmaları gerektiğini belirtmişlerdir. Çünkü sınıf yönetimi açısından öğrenciler arasında tartışma olabileceği, farklı görüşlere karşı öğrencilerin aşırı tepki verebileceğinden bahsetmişlerdir. Bu konuda öğrencilerle empati ve iletişimi destekleyici etkinliklerin yapılması önerilebilir. Öğretmenler argümantasyon temelli öğretimin öğrencileri olumlu etkileyeceğine dair görüş birliğine ulaşmışlardır. Görüşme sonunda öğretmenler yöntemi uygulayacaklarını açıklamış, birkaç öğretmen de örnek planları istemişlerdir. Ancak öğretmenlerin daha çok sınıf mevcudu az, başarı düzeyi yüksek sınıflarda yöntemi uygulamak istedikleri sonucuna ulaşılmıştır. Bu bağlamda bahsedildiği gibi etkili sınıf yönetimiyle yöntem daha kolay uygulanabilir.

Bununla birlikte araştırmaya katılan öğretmenlerin görüşme sürecinde genel olarak ideal olanı söyleme durumu göz önünde bulundurularak bir sonraki araştırmalarda görüşme ile birlikte öğretmenlerin rızası doğrultusunda gözlem de yapılarak elde edilen veriler desteklenebilir.

KAYNAKÇA

- Atılgan, H. (2016). Ölçme araçlarında bulunması gereken nitelikler. A. Kan (Ed). *Eğitimde ölçme ve değerlendirme* içinde (s. 23-80). Anı Yayıncılık .
- Aydemir, S., & Cırt, D. K. (2018). Fen bilgisi öğretmen adaylarının argümantasyona ilişkin görüşleri ve argüman kurma becerilerinin araştırılması. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi.*, 6(18). 131-138.
- Balcı, A. (2021). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntem, teknik ve ilkeler*. Pegem Akademi.
- Bauch, P. A. (1984). *The impact of teachers' instructional beliefs on their teaching: implications for research and practice*. (Report No. MF01,PC03 Plus Postage). American Educational Research Association.
- Baydar, A. (2015). *Jigsaw ve öğrenci takımları başarı bölümleri yöntemlerinin sosyal bilgiler öğretmen adaylarının epistemolojik inançlarına ve akademik başarılarına etkisi*. [Yayımlanmamış doktora tezi]. Atatürk Üniversitesi.
- Besnard, P., & Hunter, A. (2008). *Elements of argumentation*. MIT Press.
- Cevher, F. (2018). *Sosyal bilgiler dersinde argümantasyon tabanlı öğrenme yönteminin kullanılmasının öğrencilerin akademik başarılarına, bilimsel düşünme becerilerine ve bilimsel tartışma düzeylerine etkisi*. [Yayımlanmamış doktora tezi]. Atatürk Üniversitesi.
- Chin, C., & Osborne, J. (2010). Students questions and discursive interaction: their impact on argumentation during collaborative group discussions in science. *Journal of Research in Science Teaching*, 47(7). 882-907.
- Curtin, M., & Fossey, E. (2007). Appraising the trustworthiness of qualitative studies: Guidelines for occupational therapists. *Australian Occupational Therapy Journal*, 54, 88-94
- Demir, H. A. (2019). *Sosyal bilgiler dersinde argümantasyon uygulamaları*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi.

- Ekiçi, M. (2014). *Sosyal bilgiler öğretmenlerinin epistemolojik inançları ile öğretim stilleri arasındaki ilişki*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Anadolu Üniversitesi.
- Engle, S. E., & Ochoa, A. S. (1988). *Education for democratic citizenship: Decision making in the social studies*. Teachers College Press.
- Ervan, S. N. (2015). *Fen bilgisi öğretmen adaylarının argümantasyon tabanlı bilim öğrenme sürecinde büyük grup çalışmalarının incelenmesi*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Kastamonu Üniversitesi.
- İbrahimoğlu, Z. (2017). Sosyal bilgiler öğretmeni olmak: neden ve nasıl. *ITEAC Tam Metin Bildiriler Kitabı*. 69-75.
- İçen, M. (2012). *Sosyal bilgiler öğretmenlerinin epistemolojik inançlarının sınıf içi uyguladıkları öğretim stratejileri ile ilişkisi*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi.
- Jonessen, D. H., & Kim, B. (2010). Arguing to learn and learning to argue: design justifications and guidelines. *Education Technology Research & Development*, 58(4). 441-455.
- Karakaş, H. (2022). Argümantasyon tabanlı öğrenme yaklaşımına ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşleri. *Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yayınları*, 1(1). 1-9.
- Kaya, İ. (2022). *Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının keşif temelli sosyal bilgiler öğretimine ilişkin inanç ve deneyimleri*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Khader, F. R. (2012). Teachers' pedagogical beliefs and actual classroom practices in social studies instruction. *American international journal of contemporary research*, 2(1), 73-92.
- Kırçıçek, H. (2019). *Biyoloji laboratuvarı dersinde kullanılan argümantasyon tabanlı bilim öğrenme yaklaşımının fen bilgisi öğretmen adaylarının özyeterliliklerine tutumlarına ve argüman kalitelerine etkisi*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Gazi Üniversitesi.
- Koray, Ö. (2006). Fen ve teknoloji öğretimi. Ö. Taşkın ve Ö. Koray (Ed). *Fen ve teknoloji öğretimi içinde* (s. 180-210). Lisans Yayıncılık.
- Kösemen, S. (2012). *Sosyal bilgiler dersi öğretim programına yönelik öğretmen görüşlerinin epistemolojik inançları bağlamında değerlendirilmesi*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Pamukkale Üniversitesi.
- Larson, B. E. (1997). Social studies teachers conceptions of discussion: a grounded theory study, *Theory Research in Social Education*. 25(2). 113-136.
- Okumuş, S. (2012). *Maddenin halleri ve ısı ünitesinin bilimsel tartışma (argümantasyon) modeli ile öğretiminin öğrenci başarısına ve anlama düzeylerine etkisi*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Karadeniz Teknik Üniversitesi.
- Özcan, N. Y. (2019). *Argümantasyon temelli sosyal bilgiler öğretiminin öğrencilerin akademik başarı, tutum ve eleştirel düşünme becerisine etkisi*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Ordu Üniversitesi.
- Richardson, V. (1996). *The role of attitudes and beliefs in learning to teach*. J. Sikula, *Handbook of research on teacher education içinde* (s.102-119).
- Sarıkaya, T., & Khorshid, L. (2009). Üniversite öğrencilerinin meslek seçimini etkileyen etmenlerin incelenmesi: üniversite öğrencilerinin meslek seçimi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(2), 393-423.

- Serttaş, F. (2019). *Sosyal bilgiler eğitiminde bilim teknoloji ve toplum ünitesinin öğretiminde argümantasyon tabanlı öğrenme sürecini etkisi*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Akdeniz Üniversitesi.
- Shenton, A. K. (2004). Strategies for ensuring trustworthiness in qualitative research projects. *Education for Information*, 22(2), 63-75.
- Tokdemir, M. A. (2013). *Ortaöğretim tarih dersinin öğretiminde tartışma yöntemine ilişkin öğretmenlerin görüş ve uygulamaları (Ankara ili örneği)*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Gazi Üniversitesi.
- Türkmenoğlu, M., & Çopur, E. (2021). Sınıf öğretmenlerinin argümantasyona ilişkin görüşlerinin ve argüman oluşturma düzeylerinin incelenmesi. *Uluslararası Temel Eğitim Çalışmaları Dergisi*, (1), 29-42.
- Türnüklü, A. (2001). Eğitim bilim alanında aynı araştırma sorusunu yanıtlamak için farklı araştırma tekniklerinin birlikte kullanılması. *Eğitim ve Bilim*, 26(120), 8-13.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2021). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, K., & Benzer, S. (2020). Öğretmenlerin argümantasyona yönelik görüşleri. *Anadolu Öğretmen Dergisi*, 4(1), 44-60.
- Yordamlı, D. (2020). *Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının episteolojik inançları ve bilgi okuryazarlık düzeyleri arasındaki ilişki*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Uludağ Üniversitesi.

EXTENDED ABSTRACT

This study aims to examine social studies teachers' beliefs and experiences about argumentation-based social studies teaching. Argumentation is a method of argument applied within the framework of various rules. At the same time, argumentation is a process in which individuals discuss with each other in the activity of asking questions, which is an expression of the learning process, and explain what they have achieved based on discussion, exchange, and evaluation of information with each other (Chin & Osborne, 2010).

In the implementation process of argumentation-based teaching, a problem is first identified. Then, a small group discussion is held by asking individuals to explain their ideas about the problem. Then, individuals are supported to produce arguments about the problem. In this context, preparations are made for the extended group discussion. In the extensive group discussion process, a discussion process is created by presenting mutual ideas, supporters, and rebuttals. This way, the argumentation process is completed (Koray, 2006). At the end of the process, the individual acquires the ability to cope with and solve problems (Besnard & Hunter, 2008). Educators see the discussion as an effective educational practice. Discussion is essential for social studies education because individuals experience citizenship skills and provide social interaction (Engle & Ochoa, 1988).

Although the discussion is effective in raising active citizens in addition to many skills targeted by the program in social studies, it is used sparingly in classroom practices (Kaya, 2021). There are many reasons why teachers use less discussion in their classrooms. Sometimes teachers can describe short question-and-answer activities as discussions. For this reason, one of the research aims is to investigate how teachers see argumentation in addition to argumentation-based teaching, their experiences with argumentation, and their experiences and beliefs in this process.

Qualitative research methods were used in this study, which was conducted to reveal teachers' opinions about the beliefs and experiences of social studies teachers about argumentation-based teaching. In Qualitative research, qualitative data collection methods such as interviews, observation, and document analysis are used, and the researched events and situations are naturally followed in a realistic and at the same time holistic way (Yıldırım & Şimşek, 2021). In this context, qualitative research thoroughly examines any event or situation under investigation. The researcher can observe the situation or event through qualitative research. Qualitative research approaches events or situations with a holistic perspective (Balci, 2021).

The answer to this research's problem was sought using the phenomenology design, which is a qualitative research design. Thanks to phenomenology, cases have been focused on in more detail (Yıldırım & Şimşek, 2021). Studies using qualitative research methods and phenomenology design ensure that individuals' perspectives are revealed against situations or events.

The study group consists of 21 social studies teachers, eight female, and 13 male teachers, working in public schools affiliated with the Ministry of National Education in a province in the Southeastern Anatolia Region. The age range of teachers is 23-28. However, the number of teachers working for 1-5 years is 17. The number of teachers who have worked for six years or more constitutes the minority with four teachers. Mainly, interviews were conducted with teachers who started their profession.

Ethics committee approval was obtained initially for data collection in this study. In the research, data was collected mainly through semi-structured interviews. Thanks to the interview, it has been tried to understand what people think, ideas, and perspectives about events, facts, and situations (Yıldırım & Şimşek, 2021). In this direction, a three-stage semi-structured interview form was prepared in line with appropriate examples and interview form preparation rules. In the interview preparation phase, straightforward questions were prepared so that teachers could express themselves more easily and understand them during the interview process. In the research, the data obtained after the interview with the social studies teachers were transferred to the computer environment without any editing. Both descriptive and content analysis were used in the analysis of the data.

In the research, teachers' social studies learning experiences, how they establish a relationship between the nature of social sciences and argumentation, and their views on argumentation-based social studies teaching, decisively focused on what factors affect their views. Based on the findings of the research and considering the similarities and differences between the situations, five different types were created as follows: argumentation to enrich the lesson with question and answer, argumentation to teach how to think like little social scientists, argumentation to support children to ask their questions, argumentation for the development of effective citizenship skills and argumentation to improve social skills. As a result of the research, it was seen that teachers' beliefs and views on argumentation-based social studies teaching were affected by their own learning experiences, their beliefs and opinions on the teaching of social studies, the physical conditions of the classroom and the school administration and the parent stance, by the level of the student, and by the subjects in areas of interest, thoughts, and experiences applied from the effectiveness of the teaching methods. Consequently, various recommendations have been presented within the framework of these results.